

ELŐTERJESZTÉS
a Magyar Könyvvizsgálói Kamara elnöksége részére
(2023. december 8. . napirendi pont)

Tárgy: Beszámoló a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Költségvetési Tagozatának 2023. évi tevékenységéről és 2024. évi feladatairól

Tisztelt Elnökség!

Mellékelten beterjesztem a fenti tárgyú előterjesztést.

Budapest, 2023. november 29.

Dr. Printz János Károly s. k.
a tagozat elnöke

Magyar Könyvvizsgálói Kamara

Költségvetési Tagozat

BESZÁMOLÓ

a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Költségvetési Tagozatának 2023. évi tevékenységéről és 2024. évi feladatairól

Bevezetés

A Magyar Könyvvizsgálói Kamara Költségvetési Tagozata (a továbbiakban: Tagozat) 2023. évi célkitűzéseit és tevékenységét ebben az időszakban is meghatározták azok a feladatok és körülmények, amelyeket az előző évek beszámolói és egyben tervezett teendői az éves feladatai „kereteiként” jelöltek meg. Ennek jegyében a tagozati munka fókuszában továbbra is azok a főbb célok, stratégiai elemek álltak, amelyek megvalósításával a könyvvizsgálat erőteljesebben hozzájárulhat az államháztartás szervezeti számviteli, beszámolási rendszerének fejlesztéséhez, a közszféra szereplői gazdálkodásának biztonságához, az erről alkotott kép megalapozottságához.

A 2023. év eddig eltelt időszakára visszatekintve megerősíthető, hogy az idei tagozati tervek, elgondolások összességében ugyan megvalósultak, de erre az évre is jellemző, hogy néhány feladat még megoldásra vár, s számolni kell azzal, hogy egyes tagozati programok csak később realizálódnak. Mindezek okaira, következményeire és hatásaira összpontosít az éves tagozati beszámoló.

A Költségvetési Tagozat a 2022. januári tisztújítás óta nyolc fős vezetőséggel látja el feladatait (Dr. Printz János Károly elnök, Bercsik Mária és Györffy Dezső alelnökök, valamint Csák Ibolya, Fitosné Zemanovics Zsuzsanna, Györffy György, Kátai-Krizsán Katalin és dr. Serényi Iván további vezetőségi tagok.)

A Tagozat éves tevékenységének középpontjában 2023-ban is a „hagyományos” feladatainak végrehajtása, dokumentumaiban rögzített célkitűzéseinek megvalósítása állt (szakmai napok, rendszeres konzultáció a közszféra könyvvizsgálatával kapcsolatos kérdésekben; közreműködés oktatásban, a költségvetési minősítési rendszer működtetésében; az államháztartás területén végzett könyvvizsgálatok módszertanának gondozása, fejlesztése; szakmai kapcsolatok építése és ápolása.)

A közel három évtized alatt elért eredmények további gazdagítása, a kivívott szakmai elismertség megőrzése és erősítése érdekében megfogalmazódott, hogy a Tagozatnak „belső ügyeire” is fokozottabb figyelmet kell fordítania, beleértve a kommunikációs elemeket is.

Az éves program legnagyobb eseményeként a Tagozat régóta tervezett, de eddig több okból elmaradt jubileumi rendezvénye szerepelt a 2023. évi szakmai naptárban is. Ennek

előkészítéséhez és lebonyolításához a Kamara a szakmai tagozatok működésének támogatására rendelkezésre álló éves keretből ismét forrást biztosított. Sajnos, a „megálmodott”, ezúttal is az év második felére ütemezett, rendezvény megvalósításával kapcsolatban ezúttal is több bizonytalanság merült fel.

1. A Tagozat létszámának alakulása a feladatok tükrében

A Tagozat létszámának csökkenése 2023-ben is folytatódott. Az előterjesztés idején – a november 29-ei állapot szerint – taglétszámunk 304 fő volt, amely 7,0%-kal alacsonyabb az egy évvel korábbi (327 fős) állománynál. Újabb könyvvizsgálók továbbra is alig csatlakoztak hozzánk, a csökkenés mértéke gyakorlatilag ez évben is azonos volt a kamarai tagság megszűnésével összefüggő fogyatkozással. A tagozati létszámból 232 fő (76,3%) főfoglalkozású és 72 fő (23,7%) szüneteltető, ami az egy évvel korábbiakhoz hasonló összetételt jelent. A legfrissebb adatok szerint a létszám tekintetében a Költségvetési Tagozat a második a hét kamarai tagozat között. (Csak az Adótagozat előzi meg, ötvenöt fővel.)

A költségvetési minősítéssel rendelkező könyvvizsgálók esetében 2023-ben szintén az elmúlt évek tendenciája érvényesült, amely szerint körükben évről évre lemorzsolódás tapasztalható. Az ilyen minősítéssel bíró könyvvizsgálók a Kamarában az előző évi beszámoló adataihoz képest kevesebben lettek, s csökkent a költségvetési minősítéssel rendelkező társaságok száma is. Mindezek ellenére a költségvetési minősítésű kamarai tagok létszáma jelenleg még meghaladja az ezret (1.014 fő), míg a társaságok körében 209 db cég van e minősítés birtokában.

Az előbbi adatok azt is igazolják, hogy tartósan diszharmonia áll fenn az államháztartásra, költségvetési szervekre (is) szakosodott könyvvizsgálók, társaságok száma és a kínálkozó megbízások között. A költségvetési minősítésre vonatkozó adatok alapján ugyanis a kamarai tag könyvvizsgálók valamivel több, mint egynegyede rendelkezik ezzel a jogosultsággal, miközben az államháztartás szervezeteinél a könyvvizsgálókra váró megbízások köre és számossága érdemben nem bővült az elmúlt időszakban sem. A következőkben részletezett adatok tanúsága szerint átlagban minden harmadik költségvetési minősítésű könyvvizsgálóra jut egy éves költségvetési beszámolóról kiadott jelentés önkormányzatoknál vagy az intézmények körében.

Az állami szektor könyvvizsgálói „piacára” előző évben készült beszámolónkban leírtak változatlanul érvényesek, miszerint az államháztartásban a törvényi előírások alapján – a 2006. évi CXXXII. törvénynek megfelelően – a nagyobb egészségügyi szolgáltatók (kórházak) auditálása (mintegy 100 megbízás), valamint az EU-s és más támogatásokkal kapcsolatos könyvvizsgálói feladatok jelentettek a könyvvizsgálók számára mozgásteret, komolyabb lehetőségeket. Azok a tavalyi és korábbi megjegyzések napjainkban is érvényes, hogy a könyvvizsgálói megbízásokra is minden bizonnyal hatnak majd azok a strukturális változások, amelyek az egészségügyi szolgáltatók körében zajlanak.

Más oldalról nem változott az sem, hogy a helyi önkormányzatok körében, valamint egyes központi szerveknél olyan esetekben is számítottak a könyvvizsgálói szolgáltatásokra (auditálásra, tanácsadásra), amikor azt jogszabály nem írta kötelezően elő, s más

megfontolásokból sem éltek ezzel. Ez azt jelenti, hogy tanácsadóként, belső ellenőrként és más szerepkörben jóval nagyobb a könyvvizsgálói szakma jelenléte az államháztartásban, mint amit szakmai statisztikai adataink jeleznek. A Tagozat törzsgárdája pedig szakmai teljesítenyével, törekvéseivel – megítélésünk és egyes újabb visszajelzések szerint – egyelőre őrizni tudja az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatának arculatát és rangját.

Az éves adatszolgáltatások alapján az államháztartás szervezeteinél végzett könyvvizsgálatokról kiadott jelentések száma az elmúlt öt költségvetési évre vonatkozóan a következők szerint alakult:

Kiadott jelentések	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	Változás (2022- 2018)
Költségvetési intézményeknél	155	178	161	165	151	-4
Helyi önkormányzatnál	225	192	182	165	167	-58
Összesen	380	370	343	330	318	-62

A fél évtizedre visszatekintő adatok szerint az államháztartás szervezetei körében kiadott könyvvizsgálói jelentések száma – döntően csökkenő tendenciát mutatva – háromszáz és négyszáz közötti sávban változott. Ezen belül a költségvetési intézmények éves költségvetési beszámolóiról készült jelentések száma lényegében stagnált, bár 2022-ben erőteljesebb visszaesés mutatkozott – lényegében az öt évvel korábbi szintre. Az önkormányzatok a 2022. évi éves beszámolóinak könyvvizsgálatát az adatok tanúsága szerint kettővel több esetben igényelték, mint egy évvel korábban, s ezáltal a vizsgált időszakban ötvennyolccal csökkent és mindössze 167 helyen fordult elő, hogy számítottak az önkormányzati beszámoló auditálására. (Változatlanul polémia zajlik arról, hogy a helyi önkormányzatok sajátos beszámolási rendszerében az éves költségvetési beszámoló/k/ra, az összevont – konszolidált – beszámolóra vagy a zárszámadásra fókuszáljon a könyvvizsgálat.)

Figyelemre méltó adat viszont, hogy a társadalmi szervezetek/alapítványok körében teljesített könyvvizsgálói megbízások száma 2022-ben 552 volt.

A könyvvizsgálatoknak az államháztartás területén jellemző piaci helyzete továbbra is befolyásolja a szakmai érdeklődést az e körben felmerülő sajátos feladatok iránt. Minden bizonnyal erre is visszavezethető, hogy továbbra is alig akad jelentkező a költségvetési minősítés megszerzésére, s az előző évhez hasonlóan már-már kivételnek tekinthető, hogy idén is lehetett sikeres vizsgázónak gratulálni. A költségvetési szférára szakosodott könyvvizsgálók köréből, egy-egy biztató jel (jelölt) ellenére, szinte hiányzik a fiatalabb korosztály, legalább egy generáció.

Több jelzés és tapasztalat arra is utal, hogy a speciális, sokrétű felkészülést kívánó önkormányzati és intézményi könyvvizsgálatok az elérhető díjazás, illetve a várható

munkaidő ráfordítás tükrében sem mindig vonzóak, s akadnak példák arra, hogy ehhez a megbízások kapcsán kibontakozó negatív ár/díj/verseny is hozzájárul.

Mindezekkel együtt – megítélésünk szerint – változatlanul érvényes, hogy az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatának létjogosultságát, kedvező hozadékait számos visszajelzés igazolja, sőt erősíti, mind az ilyen feladatokat ellátók, mind pedig a megbízók köréből, s ezt nemzetközi példák is alátámasztják.

2. A Költségvetési Tagozat működésének szervezeti keretei

A Költségvetési Tagozat működési rendjét – a 2017-ben elfogadott, módosításokkal felfrissített – Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) határozza meg, amely szerint a vezetőség mandátuma öt évre szól.

Az SZMSZ tartalmazza azokat a fő célkitűzéseket, amelyek – a szabályzat elfogadása óta lényegében változatlanul – a Tagozat tevékenységének vezérfonalait jelentik, egyik-másik feladatkör esetében igazodva a változó mozgástérhez is. Ezért rövid ismertetésüket a mostani beszámolóunkba is beillesztjük, az alábbiak szerint:

- szakmai vélemény kialakítása és annak továbbítása a Kamara elnökségéhez, az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatával kapcsolatos kérdésekben;
- az államháztartás könyvvizsgálatát, a szakmai tagozatot közvetlenül érintő jogszabályok véleményezése, szükség esetén azok módosításának kezdeményezése;
- javaslatok kidolgozása az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatának módszertanához, illetve azok bevezetésének, alkalmazásának elősegítése;
- kapcsolattartás a Tagozat profilja szerinti szakterületekkel, azok képviselőivel;
- részvétel kamarai képzések, továbbképzések előkészítésében és lebonyolításában, különös tekintettel a költségvetési minősítés, illetve ezzel összefüggésben az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatának követelményrendszerére.

A Tagozat 2023. évi gazdálkodásához a Kamara központilag 340 000 Ft forrást biztosított, amely 400 000 Ft pályázati kerettel egészült ki (a Tagozat „újratervezett”, egyelőre még meg nem valósult „negyedszázados” jubileumi rendezvényére). Tényleges kifizetésre az előbbi összegekből még nem került sor. A megtartott szakmai programokra az idén is saját erőre támaszkodva, előadói díjazás nélkül, tagozati szereplők közreműködésével került sor. (Hasonló lesz érvényes az immár hagyományosan december közepére tervezett szakmai rendezvényünkre is.) Bízunk benne, hogy a különböző okok miatt eddig még halasztott jubileumi rendezvényünkre is rövidesen sor kerülhet majd.

3. A Tagozat 2023. évi tevékenysége

A tagozati programok éves kereteit végül 2023-ben is két szakmai nap határozta, illetve remélhetőleg határozza majd meg. Szakmai konzultációink sorát az első online fórum zárta, amelynek keretében háromszáznál is több bejelentkező kapott tájékoztatást az államháztartás

szervezeti gazdálkodásának és számvitelének aktuális kérdéseiről, folyamatairól, és természetesen kamarai és tagozati ügyekről. Az egyes témák feldolgozását külső előadók nélkül oldottuk meg. Az online szakmai nap nagy sikert aratott, amelyet az idén is egy „előadótermi”, jelenléti alkalommal szeretnénk volna folytatni. Különböző megfontolásokból a decemberi szakmai nap esetében is végül a digitális változatnál maradunk, annak összes előnyével és hátrányával együtt. A rövidesen részleteiben is meghirdetésre kerülő program középpontjában az év végi/év eleji feladatok állnak majd, sok államháztartási/költségvetési vonatkozással, de természetesen teret szánunk az államháztartás területén zajló könyvvizsgálatok jövőképeinek is. A tervezett konzultációt „hagyományosan” kreditpont-szerző évvégi lehetőségként is ajánljuk.

A Tagozatnak egyik meghatározó, folyamatos tevékenysége a módszertani munka, amelynek középpontjában az államháztartás szervezeti könyvvizsgálatának kamarai útmutatója áll. A gazdag szakmai anyag formálása lényegében folyamatos feladatnak minősíthető, beleértve a munkalapok ismételt áttekintését és szükség szerinti aktualizálását is, amelynek fontosságát az utóbbi időkben is több visszajelzés, indítvány is erősítette meg.

A költségvetési minősítési rendszer működéséhez a követelmények kialakításában, a tananyag tematikájának kidolgozásában és a vizsgáztatásban egyaránt a Tagozat biztosítja a közvetlen szakmai háttérrel. Ez annak ismeretében is számos teendőt jelent, hogy az érdeklődés e minősítés iránt egyelőre megcsappant. Az újabb tapasztalatok alapján is hasznos lenne egy olyan képzési rendszert indítani, amely a vizsgára való felkészülés mellett a minősítéssel már rendelkezők ismereteinek megerősítését, felfrissítését is szolgálná.

Az államháztartás szervezeti könyvvizsgálatának feladatai (különösen a helyi önkormányzatok körében) területileg meglehetősen szétszórtnak merülnek fel. A Kamara – és ezen belül a Tagozat – tagjainak egységes elveken és gyakorlaton nyugvó tevékenysége már csak emiatt is indokolja a rendszeres és közvetlen konzultációkat, amelyekre 2023-ban is több esetben sor került. A szakmai eszmecserék koordinálásában a Tagozatnak is el kell látnia a rá háruló eseti feladatokat, amelyeket állásfoglalást igénylő kérdésekben a kompetenciával rendelkező Szakértői Bizottsággal együttműködve oldhat meg.

4. A Költségvetési Tagozat külső kapcsolatrendszere

A tagozati munkának 2023-ban is célkitűzései között szerepelt a külső szakmai kapcsolatok ápolása és erősítése, különös tekintettel a költségvetési szervek éves költségvetési beszámolóira irányuló vizsgálatokat, véleményezést végző más szervezetekre, illetve az államháztartás működésének, számvitelének szabályozásában meghatározó szerepet betöltő „műhelyekre”.

Az utóbbi években, s érvényes ez 2023-ra is, szakmai kapcsolatokban rejlő lehetőségek kihasználására kevesebb lehetőség nyílt, igaz ebben a visszafogottabb kezdeményezéseknek is komoly szerepe volt. Újra meg újra felmerül, s napirenden is van egy olyan testület létrehozásának kezdeményezése – a Tagozat részéről is –, amely a könyvvizsgálatok mozgásterének formálását, az auditálás szerepének megerősítését, esetleges bővítését szolgálná/támogatná az államháztartásban.

A Tagozat és a szabályozó szervek együttműködésére jó példa, hogy a PM Államháztartási Belső Kontroll Munkacsoportjában, az egyes témacsoportokban (belső kontroll, belső

ellenőrzési, önkormányzati, EU támogatások) nyolc tagozati delegált kapott helyet, akik, azok működési rendjéhez igazodva, évek óta részt vesznek az egyes témacsoportok tevékenységében – az üléseken vagy más módon (pl. észrevételek, javaslatok megfogalmazásával). A delegálások témacsoportok struktúrájához igazodó megújítása napirenden van.

A 2023. évet illetően sem minősíthetjük igazán eredményesnek a tagozati törekvéseket a Magyar Könyvvizsgálói Kamarának az államháztartás szervezeteivel tervezett megállapodásait illetően, bár erre előkészített tervezetek, aktualizálható dokumentumok rendelkezésre állnak, de az államháztartás ellenőrzésével foglalkozó szervekkel, felsőoktatási intézményekkel és másokkal megállapodások aláírására, igaz, más mozgástérben – a korábbi előkészítő megbeszélések ellenére – ez évben sem került sor.

5. A Költségvetési Tagozat 2023. évi feladatainak keretei

A 2023. évi tagozati munka áttekintéséből is az a következtetés vonható le, hogy a folyamatosan változó struktúrában az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatában a már kitűzött „stratégiai” célok megfelelő teljesítése további erőfeszítéseket igényel, miközben új kihívásokkal, feltételekkel is számolni kell.

A fontosabb stratégiai tagozati tervek és célkitűzések pontokba foglalva – szinte változatlan tartalommal – a következők szerint határozhatóak meg a következő időszak/ok/ra:

- arculatformálás, erőteljesebb kommunikációs tevékenység, beleértve a mozgástér alakításának lehetőségeit, igazodva a közsférában bekövetkező strukturális változásokhoz;
- rendszeres szakmai fórumok (szakmai napok, konzultációk) gyakoribb szervezése, az államháztartás könyvvizsgálatának „visszatérése” az éves könyvvizsgálói konferenciára, legalább egy témakör erejéig;
- megállapodások szorgalmazása az államháztartás szervezetei ellenőrzésével, annak módszertanával foglalkozó és/vagy azt oktató szervekkel;
- az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatát támogató tanácsadó testület létrehozásának „napirenden tartása”, beleértve a partnerek képviselőinek bevonását is;
- az államháztartás területén végzett könyvvizsgálatok szakmai háttérének, módszereinek rendszeres megújítása;
- az államháztartás területén végzett könyvvizsgálatok helyzetének, tapasztalatainak komplex, koordinált áttekintése és értékelése, mindezek alapján következtetések levonása és javaslatok megfogalmazása.

A féltucat pontban felsorolt célok és feladatok egyike sem teljesen új ötlet, javaslat, sőt részletesebb kifejtésüket már megjelent szakmai anyagok, publikációk tartalmazzák, beleértve az elmúlt évi tagozati beszámolót is.

A Tagozat tevékenységében előttünk lévő 2024-es esztendő remélhetőleg lehetőséget nyújt az idei év tapasztalataival is megerősített konkrét javaslatok, ajánlások megfogalmazására és megvalósítására, amelyek kedvező hatással lehetnek az államháztartás szervezeti könyvvizsgálatának mozgásterére, szerepére és eredményességére.

Tisztelt Elnökség!

Az előbbieket ajánljuk a Tisztelt Elnökség figyelmébe, illetve a Költségvetési Tagozat 2023. évi feladataink megvalósításához kérjük a szíves támogatást!

Budapest, 2023. november 29.

Tisztelettel:

Dr. Printz János Károly s. k.
a Költségvetési Tagozat elnöke